

KHOA QUẢN LÝ VĂN HÓA, NGHỆ THUẬT

BIÊN TẬP - VIẾT KỊCH BẢN

CHƯƠNG TRÌNH VĂN HÓA NGHỆ THUẬT

GIẢNG VIÊN: TRỊNH ĐĂNG KHOA

1. Xác định đề tài, chủ đề và tên chương trình VHNT

2. Xác lập mục đích, ý nghĩa, yêu cầu chương trình VHNT

3. **Bố cục nội dung và hình thức thể loại chương trình VHNT**

4. Thiết kế tiết mục VHNT

5. Cấu trúc tổng thể, đặt tên chương trình VHNT

6. Trình bày kịch bản chương trình VHNT

Nội dung
học tập

3. Bố cục nội dung và hình thức thể loại

Chương trình VHNT

3.1. Bố cục nội dung chương trình: là quá trình khái quát nội dung tổng thể của chương trình (định hướng nội dung tổng thể của chương trình).

Nội dung tổng thể của chương trình thể hiện qua các ý chủ đạo được phát triển từ chủ đề.

Mỗi ý chủ đạo như thể là những luận điểm chính để hợp thành nội dung trọng tâm của kịch bản chương trình.

Mỗi ý chủ đạo sẽ được diễn đạt cô đọng trong một câu đơn, nội dung rõ ràng, không mơ hồ, không chung chung, không câu nghi vấn và không ẩn dụ.

3. Bố cục nội dung và hình thức thể loại Chương trình VHNT

Các ý chủ đạo khi viết kết hợp lại sẽ trở thành một đoạn văn mô tả tóm tắt nội dung chính của chương trình.

Có ba cách thức cơ bản để bố cục các ý chủ đạo là: bố cục theo kiểu gới ý, bố cục theo kiểu ý chính ý phụ và bố cục theo kiểu ý độc lập.

Mỗi kiểu bố cục này có thể sử dụng độc lập hoặc sử dụng đan xen, kết hợp với nhau.

3. Bố cục nội dung và hình thức thể loại Chương trình VHNT

(1) Bố cục nội dung theo kiểu gôi ý: nội dung tổng thể có nhiều ý, mỗi ý là một luận điểm, ý trước là tiền đề dẫn tới ý sau, lần lượt các ý có mối quan hệ mắc xích, mang tính nhân quả với nhau thể hiện quá trình vận động, phát triển khép kín của nội dung tổng thể chương trình.

(2) Bố cục nội dung theo kiểu ý chính ý phụ: nội dung tổng thể sẽ có một ý chính chủ đạo, bao trùm, quán xuyên và các ý phụ có liên quan hữu cơ với ý chính, nhằm xây dựng, phát triển, hoàn thiện cho ý chính.

3. Bố cục nội dung và hình thức thể loại Chương trình VHNT

(3) Bố cục nội dung theo kiểu ý độc lập: chương trình có nhiều tiết mục, mỗi tiết mục là một ý độc lập, mang tính ngang bằng, cân đối với nhau về nội dung, hình thức và tiết tấu, không có ý nào là ý phụ hay ý chính và cũng không phải ý này làm tiền đề cho sự tiến triển của ý kia.

Mỗi chủ đề có thể áp dụng một, hai hoặc cả ba kiểu bố cục ý chủ đạo để triển khai bố cục nội dung tổng thể của chương trình. Điều đó cũng có nghĩa là mỗi chủ đề có thể sẽ hình thành nên từ một đến ba kịch bản chương trình trong tương lai.

3. Bố cục nội dung và hình thức thể loại

Chương trình VHNT

Ví dụ: Bố cục các ý chủ đạo theo kiểu gôi ý

- Chủ đề: những đóng góp to lớn của người phụ nữ Việt Nam trong sự nghiệp giải phóng dân tộc.
- Ý(1) người phụ nữ tiễn chồng mình đi kháng chiến > Ý(2) người phụ nữ được đồng đội của chồng báo tin anh đã hi sinh > Ý(3) người phụ nữ một mình vừa nuôi con vừa nuôi chí diệt thù > Ý (4) người phụ nữ tiếp tục tiễn con mình đi vào cuộc chiến > Ý(5) ngày giải phóng, người phụ nữ đi tìm con trong đoàn quân chiến thắng trở về nhưng không gặp được con.

3. Bố cục nội dung và hình thức thể loại Chương trình VHNT

Tóm tắt nội dung chương trình: trong cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc, có rất nhiều người phụ nữ Việt Nam đã lần lượt tiễn chồng và những người con của mình ra trận. Ngày chiến thắng, cả dân tộc hòa chung niềm vui đoàn tụ, thống nhất nhưng có những người phụ nữ đã không có cơ hội được đón chồng và các con của mình trở về. Họ đã chấp nhận hi sinh vô điều kiện cả thanh xuân của bản thân và tính mạng của những người ruột thịt thân yêu của mình để đổi lấy độc lập tự do cho cả dân tộc, họ xứng đáng để cả dân tộc tôn vinh là những người mẹ Việt Nma anh hùng.

3. Bố cục nội dung và hình thức thể loại Chương trình VHNT

Ví dụ: Bố cục các ý chủ đạo theo kiểu ý chính ý phụ

- Chủ đề: những đóng góp to lớn của người phụ nữ Việt Nam trong sự nghiệp giải phóng dân tộc.
- + Ý chính: những đóng góp to lớn của người phụ nữ ở hậu phương trong cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc
- + Ý phụ 1: làm du kích, làm giao liên ở địa phương
- + Ý phụ 2: làm thanh niên xung phong cứu thương, tải đạn
- + Ý phụ 3: lao động tăng gia sản xuất nhu yếu phẩm gửi ra chiến trường

3. Bố cục nội dung và hình thức thể loại Chương trình VHNT

Tóm tắt nội dung chương trình: hậu phương là căn cứ CM vững chắc cho tiền tuyến, mặc dù không đạn pháo ác liệt như chiến trường, nhưng hậu phương trong chiến tranh nhân dân của VN vẫn “rực lửa đấu tranh cách mạng”. Hậu phương luôn có những người phụ nữ sẵn sàng góp công sức, tiền của, tài sản, tính mạng của mình để xung phong, tình nguyện trở thành những cô du kích, giao liên, nữ TNXP làm y tá cứu thương, dân công hỏa tuyến, hay là những cô nữ công đảm việc nhà để tăng gia sản xuất nhu yếu phẩm tiếp tế cho tiền tuyến... Tất cả những đóng góp to lớn của những người phụ nữ ở hậu phương đã góp phần làm cho cuộc chiến tranh mang bản chất nhân dân của VN trở thành một huyền thoại giải phóng dân tộc vinh quang và bất tử.

3. Bố cục nội dung và hình thức thể loại Chương trình VHNT

Ví dụ: Bố cục các ý chủ đạo theo kiểu ý chính ý phụ

- Chủ đề: những đóng góp to lớn của người phụ nữ Việt Nam trong sự nghiệp giải phóng dân tộc.
- + Ý 1: những đóng góp về vật chất của người phụ nữ trong sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc
- + Ý 2: những đóng góp về tinh thần của người phụ nữ trong sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc

3. Bố cục nội dung và hình thức thể loại Chương trình VHNT

Tóm tắt nội dung chương trình: trong sự nghiệp đấu tranh cách mạng của dân tộc ta, người phụ nữ Việt Nam đã có nhiều đóng góp to lớn về nguồn lực cải vật chất và cả nguồn lực văn hóa tinh thần. Tất cả những đóng góp đó đã góp phần tạo nên sức mạnh tổng hợp, giúp dân tộc Việt Nam chiến thắng được mọi kẻ thù xâm lược hùng mạnh hơn ta gấp nhiều lần, để giành lấy độc lập tự do, thống nhất đất nước.

Bài tập 3

Từ chủ đề của chương trình hãy:

- ▶ Xây dựng các ý chủ đạo theo một trong 3 kiểu cấu trúc nội dung
- ▶ Viết tóm tắt nội dung chương trình dựa trên các ý chủ đạo đã xây dựng

3. Bố cục nội dung và hình thức thể loại Chương trình VHNT

3.2. Bố cục hình thức thể loại:

Một số thể loại chương trình VHNT:

chương trình văn nghệ (chương trình biểu diễn âm nhạc, chương trình biểu diễn múa, chương trình biểu diễn ca múa nhạc, chương trình nghệ thuật tổng hợp, chương trình tuyên truyền lưu động);

chương trình sân khấu hóa (sân khấu hóa các cuộc lễ, hội, sinh hoạt...);

chương trình cuộc thi (trò chơi, cuộc thi, liên hoan, hội thi, hội diễn...).

3. Bố cục nội dung và hình thức thể loại Chương trình VHNT

Một nội dung có thể được chuyển tải ra bên ngoài bằng những hình thức thể loại khác nhau.

Để lựa chọn được một hình thức thể loại thể hiện nội dung chương trình phù hợp phải căn cứ vào **mục đích, yêu cầu** hoạt động văn hóa là nhằm tuyên truyền, giáo dục hay giải trí.

Ví dụ như, **để tuyên truyền** nên dùng hình thức nào để công chúng dễ hiểu, dễ nhớ như hình thức chương trình tuyên truyền cổ động;

3. Bố cục nội dung và hình thức thể loại Chương trình VHNT

đề giáo dục nên dùng hình thức sân khấu hóa để biến các nội dung mang tính khoa giáo khô khan trở nên sinh động, vận động, thẩm mỹ để dễ đi vào tim cảm, cảm xúc trước rồi mới tự thẩm thấu vào lý trí sau;

hay **đề giải trí**, cần hình thức chương trình văn nghệ vui vẻ, sáng khoái, đẹp để công chúng vừa đạt mục đích giải tỏa căng thẳng vừa đạt khoái cảm thẩm mỹ, nâng cao năng lực cảm thụ nghệ thuật và nâng cao đời sống văn hóa tinh thần.

3. Bố cục nội dung và hình thức thể loại Chương trình VHNT

Bố cục hình thức: là cách chúng ta phân chia, liên kết và tổ hợp các tiết mục, cảnh diễn, chương, phần vào một tổng thể chương trình hoàn chỉnh.

Có hai dạng mô hình kết cấu hình thức phổ biến của các chương trình văn hóa nghệ thuật là: (1) kết cấu hình thức tiết mục và (2) kết cấu hình thức chương, phần.

Các dạng mô hình kết cấu hình thức này có thể sử dụng thay thế cho nhau và biến đổi tùy theo những yêu cầu và điều kiện thiết kế cụ thể, không cứng nhắc mà linh hoạt điều chỉnh trong quá trình viết kịch bản thực tế.

3. Bố cục nội dung và hình thức thể loại Chương trình VHNT

(1) Bố cục hình thức tiết mục

Chương trình bao gồm nhiều tiết mục (cảnh diễn); mỗi tiết mục là một đơn vị độc lập, cấu thành nên tổ hợp chương trình; nội dung tiết mục góp phần phản ánh rõ nội dung của một ý chủ đạo; mỗi ý chủ đạo có thể có ít nhất một tiết mục; giữa các tiết mục có sự liên kết, mạch lạc với nhau, có tuyến phát triển tiết tấu đảm bảo cân bằng tâm sinh lý – tình cảm.

Nội dung và tiết tấu của tổ hợp tiết mục có thể sắp xếp phát triển theo trật tự: giao đãi, thắt nút, phát triển, cao trào, mở nút; hoặc kết cấu kịch ba thành tố: thắt nút, cao trào, mở nút; mỗi thành tố có ít nhất một tiết mục.

3. Bố cục nội dung và hình thức thể loại Chương trình VHNT

(2) Bố cục theo hình thức chương (phần)

Chương trình bao gồm nhiều chương (phần); mỗi chương gắn với một ý chủ đạo của nội dung nhằm phát triển, khắc họa sâu nội dung ý chủ đạo đó; trong mỗi chương gồm ít nhất là một tiết mục (cảnh diễn) cấu thành, mang tính hoàn chỉnh độc lập về nội dung, hình thức và tiết tấu; mỗi chương có tiêu đề riêng; thời lượng các chương tương đối đồng đều nhau hoặc không đồng đều, có thể tập trung nhiều thời lượng vào chương quan trọng – mang tính “cái đỉnh” của chương trình;

3. Bố cục nội dung và kết cấu hình thức thể loại Chương trình VHNT

Các chương trong cùng chương trình có mối quan hệ với nhau, được kết nối với nhau mạch lạc, liên tục.

Nội dung và tiết tấu của mỗi chương và tất cả các chương có thể sắp xếp phát triển theo hình thức kết cấu kịch năm thành tố: giao đãi, thắt nút, phát triển, cao trào, mở nút; hoặc kết cấu kịch ba thành tố: thắt nút, cao trào, mở nút; mỗi thành tố có từ một tiết mục trở lên.

3. Bố cục nội dung và hình thức thể loại Chương trình VHNT

Thứ tự	Nội dung bao quát/các ý chủ đạo	Hình thức	Thời lượng
Giao đãi	Người phụ nữ tiễn chồng mình đi kháng chiến	Tiết mục 1	03 phút
Thắt nút	Người phụ nữ được đồng đội của chồng báo tin anh đã hi sinh	Tiết mục 2	03 phút
Phát triển	Người phụ nữ một mình vừa nuôi con vừa nuôi chí diệt thù	Tiết mục 3 Tiết mục 4	04 phút 03 phút
Cao trào	Người phụ nữ tiếp tục tiễn con mình đi vào cuộc chiến	Tiết mục 5	07 phút
Mở nút	Ngày giải phóng, người phụ nữ đi tìm con trong đoàn quân chiến thắng trở về nhưng không gặp được con	Tiết mục 6	05 phút
Tổng thời lượng chương trình:			25 phút

3. Bố cục nội dung và hình thức thể loại Chương trình VHNT

Thứ tự	Nội dung bao quát/các ý chủ đạo	Hình thức	Thời lượng
Thắt nút	Chiến trường diễn ra chiến tranh ác liệt, nhiều thiếu thốn. Trong khó khăn trăm bề nhưng những người phụ nữ ở hậu phương luôn sẵn sàng góp công sức, tiền của, tài sản, tính mạng của mình cho cuộc chiến	Tiết mục 1	06 phút
Cao trào	Làm giao liên, Làm du kích địa phương, Làm thanh niên xung phong cáng thương, tải đạn... và có người đã hi sinh	Tiết mục 2 Tiết mục 3 Tiết mục 4 Tiết mục 5 Tiết mục 6	01 phút 04 phút 01 phút 05 phút 05 phút
Mở nút	Mặc dù có người đã hi sinh, nhưng họ vẫn tiếp tục lao động tăng gia sản xuất nhu yếu phẩm gửi ra chiến trường	Tiết mục 7 Tiết mục 8 Tiết mục 9	02 phút 05 phút 01 phút
Tổng thời lượng chương trình:			30 phút

3. Bố cục nội dung và hình thức thể loại

Chương trình VHNT

Thứ tự	Nội dung bao quát/các ý chủ đạo	Hình thức	Thời lượng
Giao đãi	Ca ngợi người phụ nữ Việt Nam	Tiết mục mở	05 phút
Thắt nút	Tuyên bố thể lệ cuộc thi và danh sách các đội (hay người) thi đấu với nhau	Phần khai mạc	05 phút
Phát triển	Những đóng góp về vật chất của người phụ nữ trong sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc	Phần thi 1	20 phút
Cao trào	Những đóng góp về tinh thần của người phụ nữ trong sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc	Phần thi 2	20 phút
Mở nút	Tổng kết, công bố kết quả, trao giải. Ca ngợi sức mạnh trí tuệ và tâm hồn của người phụ nữ	Phần bế mạc Tiết mục kết	07 phút 03 phút
Tổng thời lượng chương trình:			60 phút

3. Bố cục nội dung và hình thức thể loại Chương trình VHNT

Bố cục nội dung và hình thức là hai mặt thống nhất của một chương trình.

Bố cục nội dung cần logic, hợp lý, chặt chẽ; bố cục hình thức được xây dựng trên cơ sở nội dung, làm cho nội dung được bộc lộ ra bên ngoài theo một trình tự cấu trúc nhất định, để phản ánh hiệu quả nhất nội dung; góp phần giúp cho người xem dễ hiểu khi theo dõi, tiếp cận với thông điệp – chủ đề tư tưởng của chương trình.

Hai yếu tố này hòa quyện hợp lý vào nhau để xây nên bộ khung của chương trình, làm cơ sở chắc chắn cho việc thiết kế hệ thống các tiết mục cụ thể, chi tiết về sau.

Bài tập 4

Từ định hướng bố cục nội dung bao quát hãy lựa chọn **thể loại** và xây dựng bố cục **hình thức** chương trình theo kiểu tiết mục hoặc chương (phần).